

Голові Разової спеціалізованої вченої ради
8/24 Львівського державного університету
фізичної культури ім. Івана Боберського,
д-ру наук з фізичного виховання і спорту,
доценту Сороколіт Н.С.

Рецензія

кандидата наук з фізичного виховання і спорту, доцента
Римар Ольги Василівни
на дисертаційну роботу Первачука Олега Ігоровича
на тему **«Удосконалення психологічної підготовленості
військовослужбовців до військово-професійної діяльності
засобами рукопашного бою»**,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,
за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт

Актуальність обраної теми. Психологічна підготовка військовослужбовців є невід'ємною складовою сучасних збройних сил. Вона спрямована на формування у військовослужбовців стійкості до психологічних навантажень, підвищення морально-психологічного стану, розвиток необхідних психологічних якостей для ефективного виконання бойових завдань. Особливо актуальним це питання постає в умовах сучасної російсько-української гібридної війни, яка характеризується високим рівнем психологічного тиску та маніпуляцій.

Психологічно стійкий воїн здатний ефективніше виконувати поставлені завдання навіть в екстремальних умовах, що дозволяє зберегти боєздатність цілого підрозділу. Надання своєчасної психологічної допомоги допомагає запобігти розвитку посттравматичних стресових розладів та інших психологічних проблем у військовослужбовців.

Рукопашний бій, як невід'ємна частина військової підготовки, відіграє важливу роль у формуванні фізичної та психологічної готовності військовослужбовців. Він не лише розвиває фізичні якості, але й сприяє формуванню таких важливих психологічних якостей, як впевненість у собі, дисциплінованість, стійкість до стресу та здатність приймати рішення в екстремальних ситуаціях. Систематичні заняття рукопашним боєм дозволяють

підготувати військовослужбовців до виконання завдань у складних та непередбачуваних умовах. Заняття рукопашним боєм сприяють розвитку сили, витривалості, швидкості, гнучкості, координації рухів, які є необхідними для ефективного виконання бойових завдань. Оволодіння навичками рукопашного бою підвищує самооцінку військовослужбовця, дає йому впевненість у своїх силах, що особливо важливо в умовах безпосереднього зіткнення з противником. Регулярні тренування в умовах, що імітують бойові, дозволяють військовослужбовцям адаптуватися до стресових ситуацій, контролювати свої емоції та приймати раціональні рішення.

Актуальність дисертаційного дослідження підтверджується приналежністю його до державної теми НДР, в рамках якої воно відбувалося.

Дисертаційне дослідження виконано на підставі плану наукової та науково-технічної діяльності Міністерства оборони України на 2020–2025 рр. за темою науково-дослідної роботи «Удосконалення навчальних програм з фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів», шифр – «Удосконалення-ФП» (номер державної реєстрації 0123U102834) та організаційні вказівки з планування наукової і науково-технічної діяльності у Збройних силах України на 2024 рік, затверджені начальником Генерального штабу Збройних сил України 19.07.2023 № 59440/С за темою науково-дослідної роботи «Удосконалення організації фізичної підготовки військовослужбовців ВВНЗ (НЦ) з урахуванням особливостей сучасних бойових дій», шифр – «Спеціалізована-ФП» (номер державної реєстрації 0124U002547).

Результати оцінки наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Відзначаємо, що науковий рівень дисертаційної роботи, представленої до рецензії є достатнім. Автор представив свою працю з дотриманням встановлених вимог щодо її структури та змісту, запропонував для вирішення актуальні наукові завдання та успішно розв'язав їх у підсумку дослідження.

Робота написана українською літературною мовою із використанням наукового стилю.

Наукові публікації автора (окремі у співавторстві) відповідають обраній науковій тематиці, висвітлюють основні наукові здобутки, містять належний теоретико-методичний рівень. За результатами досліджень опубліковано 20 наукових праць (15 праць у журналах категорії Б, які включені до профільних міжнародних науково-метричних баз і підпадають під всі критерії Порядку формування фахових видань), серед яких 13 публікацій, у яких висвітлені основні наукові результати дисертаційної роботи, 4 наукові праці, які засвічують апробацію матеріалів дисертації та 3 праці, які додатково відображають результати дисертації.

Публікації, у яких висвітлено основні наукові результати досліджень представлені у достатній кількості, їх зміст відповідає заявленим у дисертації результатам дослідження. Основні положення дисертаційної роботи апробовано у достатній мірі на конференціях різного рівня.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень. Наукова новизна дисертаційної роботи теоретичних та експериментальних результатів проведеним здобувачем дослідження не викликає сумніву. Автором уперше обґрунтовано й експериментально перевірено програму удосконалення психологічної підготовленості військовослужбовців до військово-професійної діяльності засобами рукопашного бою, яка забезпечує ефективний розвиток фізичної та психологічної готовності військовослужбовців до військово-професійної діяльності; удосконалено дані про організацію та проведення занять з різних розділів фізичної підготовки з курсантами вищих військових навчальних закладів; удосконалено інформацію щодо ефективності формування спеціальної психологічної підготовленості військовослужбовців провідних країн НАТО засобами рукопашного бою; набули подальшого розвитку: наукова інформація щодо вагомості впливу фізичних вправ військово-прикладної спрямованості на формування психологічної підготовленості військовослужбовців засобами рукопашного бою; дані щодо особливостей функціонального стану,

психологічних функцій, фізичного здоров'я і фізичної підготовленості військовослужбовців.

Рівень наукової обґрунтованості результатів дисертаційної роботи.

Отримані в межах представленої до рецензії дисертаційної роботи наукові результати мають достатній рівень обґрунтованості, яка обумовлена сукупністю вивіренних методологічних і теоретичних складових дослідження; аналізом достатньої кількості сучасних наукових праць з проблематики дослідження (187, з яких 40 латиницею) джерел інформації; достатньою тривалістю дослідження та коректною математико-статистичною обробкою емпіричних даних.

Рівень виконання поставленого наукового завдання. Метою дисертаційної роботи було удосконалення психологічної підготовленості військовослужбовців до військово-професійної діяльності на основі використання засобів рукопашного бою.

Визначена мета дослідження деталізована автором у таких завданнях:

- виявити проблемне поле психологічної підготовки військовослужбовців до військово-професійної діяльності.

- дослідити вплив чинної системи фізичної підготовки на удосконалення психологічної підготовленості військовослужбовців та визначити структуру психологічної підготовки військовослужбовців і взаємозв'язок зі специфікою військово-професійної діяльності.

- обґрунтувати структуру та зміст програми удосконалення психологічної підготовленості військовослужбовців до військово-професійної діяльності засобами рукопашного бою.

- перевірити ефективність упровадження програми удосконалення психологічної підготовленості військовослужбовців до військово-професійної діяльності засобами рукопашного бою.

Рівень виконання наукового завдання є достатнім з позиції вимог до написання наукової роботи на здобуття ступеню доктора філософії.

Оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Методологічний апарат роботи відповідає поставленим завданням. Автор в достатній мірі розкриває роль кожного з методів наукового дослідження та їх застосування для вирішення поставлених завдань. Аналізуючи текст дисертаційної роботи та проведене наукове дослідження вказує на те, що Первачук Олег Ігорович в належній мірі оволодів методологією наукової діяльності та підібрав методи, які найкраще дозволили провести та опрацювати дані власного наукового дослідження.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності, фабрикації; фальсифікації у дисертації та/або наукових публікаціях здобувача. Порушень академічної доброчесності не виявлено, а використання текстових запозичень супроводжується посиланням на відповідні джерела зі списку літератури долученого до тексту дисертаційної роботи.

Зауваження до дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Первачука Олега Ігоровича має логічний та послідовний виклад матеріалу, є доступною для розуміння ключових положень та містить достатньо обґрунтовані результати. Водночас, на нашу думку у ній наявні окремі компоненти, які мають дискусійний характер, потребують уточнення, чи пояснення.

1) У вступі відсутнє чітке формулювання ролі рукопашного бою в удосконаленні психологічної підготовленості військовослужбовців, що обмежує розуміння основної ідеї дослідження та його практичного значення для військової галузі.

2) Потребує уточнення та чіткого роз'яснення метод дослідження, зокрема анкетування, оскільки автором не представлена деталізація стосовно його запровадження, не зрозуміло хто були респондентами у проведенні опитування (чи військовослужбовці, чи тренери, чи спортсмени). І тому виникає питання: «Для чого було опитано тренерів або спортсменів щодо з'ясування ефективності чинної системи фізичної підготовки та можливих шляхів її вдосконалення?» і «Чи такі респонденти можуть бути компетентними у вивченні ефективності чинної системи фізичної підготовки?»

3) У підрозділ 2.1., в котрому здійснюється опис методів дослідження, автором не висвітлено метод - педагогічний експеримент. Однак, його детально розкрито у підрозділі 2.2. в організації дослідження.

4) У підрозділі 3.1., в котрому йдеться про визначення психологічної підготовленості військовослужбовців до виконання завдань військово-професійної діяльності, на нашу думку, автор велику увагу приділяє аналізу рівня професійної підготовленості, що створює дисбаланс у контексті дослідження. Натомість аспект психологічної підготовленості розкритий недостатньо, що обмежує можливість загальної оцінки даного питання.

5) У підрозділі 3.2. не зрозуміло в межах якого завдання дослідження, автор вивчає рівень розвитку основних фізичних якостей кандидатів на вступ до військових закладів вищої освіти.

6) На нашу думку, завдання авторської програми, зокрема, «Навчання та закріплення техніки рукопашного бою, спеціальних прийомів і дій, а також їх тренування у поєднанні з іншими формами фізичної підготовки» сформульоване дещо невірно, оскільки є не зрозумілим.

7) Авторіві доцільно було б роз'яснити, за допомогою яких методів дослідження вивчалось прискорення процесу адаптації психологічної підготовленості військовослужбовців до бойової діяльності та впевненість у власних силах витримувати фізичні та нервово-психічні навантаження сучасного бою, що було очікуваним результатом авторської програми удосконалення психологічної підготовленості військовослужбовців.

8) Дещо спрощеною виглядає блок-схема авторської програми удосконалення психологічної підготовленості військовослужбовців до військово-професійної діяльності засобами рукопашного бою, оскільки опис програми у дисертаційній роботі є значно ширшим та ґрунтовнішим, оскільки містить опис мети та завдань кожного етапу, підбір засобів, методів та організації навчальних занять.

9) У дисертаційній роботі наявні технічні та філологічні недопрацювання.

Однак висловлені зауваження й побажання не знижують наукової та практичної значущості результатів й позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Висновок. Дисертаційна робота Первачука Олега Ігоровича «Удосконалення психологічної підготовленості військовослужбовців до військово-професійної діяльності засобами рукопашного бою» є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор Бабич Максим Олександрович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт.

Рецензент:

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри теорії і методики фізичної культури
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського



О.В. РИМАР

Проректор з науково-педагогічної роботи
та міжнародних зав'язків
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського
доктор наук з фізичного виховання і спорту
професор



М.П. ШТИН